



Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Jednodniówka strzelecka : dziesięciolecie pracy Związku Strzeleckiego w pow. cieszyńskim 1926-1936.

Liczba stron oryginału

20

Liczba plików skanów

20

Liczba plików publikacji

21

Sygnatura/numer zespołu

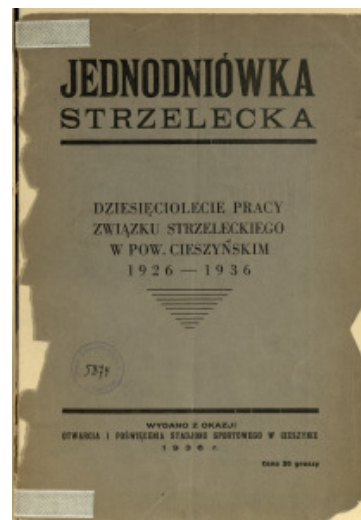
C II 004938

Data wydania oryginału

1936

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

**Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa
piśmienniczego on-line**



Fundusze Europejskie
Program Regionalny



Śląskie.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego



JEDNODNIÓWKA STRZELECKA

DZIESIĘCIOLECIE PRACY
ZWIĄZKU STRZELECKIEGO
W POW. CIESZYŃSKIM
1926 — 1936



WYDANO Z OKAZJI
OTWARCIA I POŚWIĘCENIA STADJONU SPORTOWEGO W CIESZYŃNIE
1936 r.

Cena 30 groszy

**RESTAURACJA
DOMU NARODOWEGO
W CIESZYNIE**

Pierwszorzędna kuchnia warszawska — Bufet gorący i zimny — Dobrze pielęgnowane piwo, wina i wódki

CENY UMIARKOWANE
OBŚŁUGA RZETELNA

**DRUKARNIA
Towarz. Domu Narodowego
Pawła Mitręgi
W CIESZYNIE**



wykonuje wszelkie roboty drukarskie gustownie, szybko i po cenach

konkurencyjnych

**Komunalna Kasa Oszczędności
miasta Cieszyna
w Cieszynie**



Istnieje od 2 maja 1859 r. Posiada wkładów oszczędności 5,800.000 zł. Za Kasę ręczy miasto Cieszyn całym swoim majątkiem i siłą podatkową. Telefony nr. 1100 i 1481. Rk. w P. K. O. Katowice nr. 307.500. Rachunek bieżący w Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddz. w Białej (Małop.).

Ucieka nędza przed tym, co oszczędza.



C 00493811

ADAMCZYK JAN.

O założeniu Związku Strzeleckiego w Cieszynie.

Ludność Cieszyna była w r. 1926 nadzwyczaj rozpolitykowana, zaznaczając z wielkim tupetem przynależność do różnych politycznych partij, z których najsilniejsze były: ludowców i endeków. O Marszałku Piłsudskim wyrażano się we wszystkich prawie Urzędach naogół wprost obelżywie. Materiału do zohydzenia dostarczał przeważnie „Dziennik Cieszyński“. A właśnie w czasie największego naprężenia politycznego, t. j. w marcu 1926 r. zbierała się nas garstka zwolenników Marszałka, zupełnie sobie obcych osób, pod przewodnictwem por. Ślęczki, by założyć „Strzelca“.

Organizacja „Strzelca“ nie była znana przed wojną na Śląsku. Wprawdzie próbował tutejszy nauczyciel „Macierzy Szkolnej“ a późniejszy pułkownik, legjonista ś. p. Przepiliński, założyć przeważnie z uczniów tut. polskiego gimnazjum w r. 1912 „Związek Strzelecki“, jednak ówczesny dyrektor gimnazjum ś. p. Schmidt oparł się kategorycznie utworzeniu tej organizacji w Cieszynie, obawiając się, może słusznie, że mogłaby narazić rozwój i nawet byt jedyne go polskiego gimnazjum wobec wrogo usposobionych tut. Niemców i władz do wszystkiego, co polskie. Zato powstawały i rozwijały się świetnie Związki Strzeleckie w Małopolsce Wschodniej, założone w r. 1910 przez Marszałka Piłsudskiego, a członkowie ich, to filary legjonistów, walczących o wolność Polski w wojnie światowej.

Trudny był początek stworzenia naszego Oddziału. Nie można się było zbierać otwarcie, tylko cichaczem, by nie narażać się na atak słowny lub nawet czynny ze strony przeciwników Marszałka. Od marca 1926 r. zbieraliśmy się kilka razy, jednak nie doszło do zorganizowania Związku, gdyż brak było zawsze wymaganej liczby 20 członków. Zamach Marszałka w maju 1926 r. rozpetał na tut. terenie jeszcze większą zaciekłość wzglę-

dem Niego. Dopiero 9 listopada 1926 r. doszło do ukonstytuowania Zarządu Z. S. w obecności 24 członków.

Pierwszym zadaniem Zarządu było pozyskanie członków ćwiczących i wynajęcie lokalu na zebrania Zarządu. Pierwszymi członkami ćwiczącymi było 30 praktykantów kupieckich ze szkoły dokształcającej przy szkole handlowej i 6 uczniów rzemieślniczych. Dzięki zaś Zarządowi „Domu Narodowego“ uzyskaliśmy lokal.

Jak zareagowało społeczeństwo cieszyńskie na nowo założony Zw. Strzelecki?

Skoro zarejestrowano nasz Związek w Starostwie, nie było już tajemnicy. Nie będę wymieniał osoby, które dokuczały mi gorzkimi wymówkami przy każdej sposobności za to, że byłem prezesem „buntowników“, bolszewików, bezwyznaniowców i t. p. (jak nas nazwano).

Zarząd Oddziału pracował spokojnie dalej, zakładając w powiecie coraz to nowe placówki. W samym Cieszynie już po 3-miesięcznej pracy, bo na walnem zebraniu 13 lutego 1927 liczył Oddział 37 członków ćwiczących i 53 wspierających, razem 90 członków. Obecnie, w 10-lecie liczy Zw. St. w Cieszynie 514 członków w Oddziale, w Klubach Sportowym i Motocyklowym oraz Przyjaciół Strzelca.

Przez całe dziesięciolecie starał się nasz Oddział o urzeczywistnienie naszego hasła: „Wyrobienie każdego Strzelca na wzorowego obywatela“.

JULJUSZ PIETRZAK.

Rozwój Związku Strzeleckiego w powiecie cieszyńskim.

„Związek Strzelecki“ — to niepopularne „zawołanie“ w Cieszynie!

Zapytałby ktoś, dlaczego? Niech szuka odpowiedzi pomiędzy antagonistami Związku i niech stwierdzi następnie, zapoznawszy się dokładnie z ideologią Związku i jego pracą, czy w swej krytyce i zastrzeżeniach wobec tej organizacji mają oni rację, czy też nie jest to przypadkiem, niczem nie uzasadnione uprzedzenie.

Związek Strzelecki istnieje na ziemiach Małopolski od roku 1910. Nie dla zabawy czy mundurów stworzono go wówczas! Nie dla zabawy wstępowała młodzież w jego szeregi! Wychowywana ideowo i duchowo

w kierunku zdobycia niepodległości, gdy nadszedł czas, spełniła obowiązek wobec Narodu i Ojczyzny, a zdolna do najwyższych poświęceń rzuciła się na pola bitew i ginęła za Polskę.

A gdy przyszło Odrodzenie Polski — Twórca Związku Strzeleckiego, Marszałek Józef Piłsudski, rozwiązany podczas wojny Związek Strzelecki powołał znowu do życia.

Jakież jest główne zadanie Związku Strzeleckiego w Odrodzonej Polsce?

Zadanie piękne i zaszczytne, które wprzęgnąć powinno do pracy całe społeczeństwo polskie.

Oto ono w streszczeniu:

„Pomnażanie wartości i mocy narodu, dla rozwijania mocarstwowej potęgi Państwa przez:

- a) Wychowanie obywatelskie członków, oparte na ideologii państwowo-twórczej i karności społecznej według wskazań założyciela i Pierwszego Komendanta Głównego Związku Strzeleckiego, Józefa Piłsudskiego.
- b) Przygotowanie członków do służby wojskowej i utrzymanie nabytego przez nich poziomu wyszkolenia.
- c) Wychowanie fizyczne i sport.“

Czy to zadanie Z. S. może spotkać się ze sprzeciwem u prawego obywatela?...

Od roku 1910 istnieje Związek Strzelecki na ziemiach Małopolski.

A w Cieszynie?...

W Cieszynie założono go z wielkim trudem dopiero w drugiej połowie 1926 roku.

Ta data już w życiu Odrodzonej Polski mówi sama za siebie.

Innemi słowy, stosunki do tego czasu w Cieszynie tak się ukształtowały, że o założeniu Związku Strzeleckiego nie mogło być mowy.

A jak było w drugiej połowie 1926 roku?

Tak samo! Tylko, że ci, którym Związek Strzelecki „nie chciał wywierać z głowy“, śmiało już wystąpili na arenę miasta. Było ich niewielu, a sfery „najwięcej patriotyczne“ rewolucjonistami ich zwały.

Myśl założenia Związku Strzeleckiego w Cieszynie poddał b. legjonista, porucznik 4 p. s. p. Franciszek Ślęczka, obecnie major.

W czerwcu 1926 r. miało się odbyć pierwsze zebranie członków przyszłego Z. S. Mimo rozesłanych licznych zaproszeń na zebranie nie przybyła wymagana statutem ilość członków. Organizatorzy nie zrazili się tem wcale. Zaproszenia rozsyłali jeszcze kilkakrotnie, aż wreszcie w dniu 4 października 1926 r. zdołano zgromadzić 26 osób, których zapoznano z ideologią Z. S., poczem założenie Związku uchwalono i wybrano Zarząd. Prezesem Zarządu obrano głównego organizatora, ob. prof. Adamczyka Jana. Zarząd Okręgu Z. S. w Krakowie zatwierdził założenie Oddziału, jak i skład Zarządu.

Dla zapoznania społeczeństwa tutejszego z ideologią Związku, zorganizował Zarząd Oddziału w grudniu 1926 r. odczyt w Domu Narodowym, do wygłoszenia którego zaproszono komendanta Z. S. z Krakowa, ob. por. Antoniewicza. Odczyt odbył się przy zapelnionej publicznością sali i zjednał dla Z. S. nowych członków.

W grudniu tegoż roku uzyskano świetlicę w koszarach 4 p. s. p.

W marcu 1927 r. Związek Strzelecki urzęduje w sali Domu Narodowego pierwszą w Cieszynie akademję ku czci Marszałka Piłsudskiego.

W tymże czasie postanowiono rozszerzyć działalność Związku Strzeleckiego na powiat. Ob. prezes Adamczyk Jan zakładał kolejno oddziały Z. S. w Mnisztwie, Puńcowie, Cisownicy, Skoczowie, Wisle, Godziszowie, Kozakowicach i Kisielowie.

W r. 1928 założył wymieniony oddział Z. S. w Bażanowicach, a ob. inż. Obtulowicz Łukasz w Harbutowicach.

Ilość członków wzrastała dość szybko. Już w sierpniu 1927 r. Z. S. w Cieszynie wysłał jedyną ze Śląska, doskonale wyekwipowaną drużynę na marsz „Szlakiem Kadrówki“. W skład zespołu wchodziło 6-ciu członków z oddziału Cieszyn, 4-ch członków z oddziału Mnisztwo i 3-ch z oddziału Puńców. Na 139 zgłoszonych drużyn, cieszyńska drużyna zdobyła ósme miejsce, otrzymując w nagrodę karabinek, ofiarowany przez miasto Warszawę.

Wzrastająca szybko ilość oddziałów w powiecie tutejszym, podlegających pod Zarząd Powiatowy Z. S. w Bielsku, skłoniła Zarządy oddziałów do poczynienia starań o utworzenie Zarządu Powiatowego w Cieszynie. Po otrzymaniu zezwolenia na powyższe z Zarządu Okręgu w Krakowie, odbył się w kwietniu 1928 r. w sali Domu Narodowego w Cieszynie, walny zjazd delegatów oddziałów, który wybrał władze powiatowe, z prezesem ob. inż. Henrykiem Riessem na czele.

Komendantem Powiatu Z. S. był wówczas ob. Fierla.

Przynależne do Zarządu Powiatowego Oddziały Z. S. otrzymały karabinki i sprzęt sportowy. Praca w oddziałach prowadzona była z zapałem i zrozumieniem celu, czego dowodem były zdobywane nagrody na zawodach strzeleckich i lekkiej atletyki.

W roku 1929 założono oddziały Z. S. w Markłowicach Górnych i w Krasnej.

W roku 1930, wskutek rezygnacji prezesa Zarządu Pow. Z. S. ob. inż. Riessa, wybrano nowy zarząd, w skład którego, jako prezes, wszedł ob. inż. Hummer, komendantem pow. był ob. Szymiczek, a następnie por. Patla. Dział wychowania obywatelskiego prowadził wówczas obywatel prof. Rotter Edward i ob. Riessowa Janina.

W roku 1930 założono oddziały w Dębowcu i Pogwizdowie.

W dniu 1 czerwca tegoż roku odbyła się w Cieszynie uroczystość poświęcenia sztandaru Związku Strzeleckiego. Uroczystość ta odbyła się

pod protektoratem Pana Wojewody Śląskiego, Dr. Michała Grażyńskiego, p. gen. Stanisława Wróblewskiego, dowódcy D. O. K. Nr. V, i p. gen. Przeździeckiego, dowódcy 21 dywizji. Na uroczystość tą przybyło 450 strzelców, w tem delegacje z Górnego Śląska i powiatu bielskiego oraz kompanja męska i żeńska z Żywca.

Zapoczątkowane przez Związek Strzelecki w r. 1927 uroczystości ku czci Marszałka Piłsudskiego w dzień Jego imienin, odbywały się odtąd corocznie, urządzone stale z inicjatywy Z. S., a w r. 1928 urządzono dwie akademje, z których jedna popularna odbyła się w dniu 18 marca w sali Domu Narodowego, druga zaś w dniu 19 marca w sali Teatru. Na obu akademiach przemawiał b. legionista, sędzia Szromba.

W marcu 1931 r., Walny Zjazd Delegatów Powiatu obrął prezesem Zarządu Powiatowego Z. S. ob. dr. Szrombę Marjana, który tę godność piastował do dnia 11 czerwca 1933 r., t. j. do czasu przeniesienia na wyższe stanowisko do Krakowa. Okres ten jest zarazem okresem najintensywniejszej pracy Zarządu Powiatowego i oddziałów. Do programu prac w oddziałach wiejskich wprowadza się przysposobienie rolne, prowadzone pod kierunkiem fachowych sił instruktorskich, pozyskiwanych z pośród dyplomowanych słuchaczy Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. Powstają oddziały strzeleckie w Golezszowie, Istebnej, Koniakowie, Łączce, Hażlachu i Ustroniu. Zarząd Powiatu organizuje dwudniową wycieczkę krajoznawczą wszystkich strzelców powiatu cieszyńskiego w Beskidy Śląskie, połączoną z ćwiczeniami polowymi. W Cieszynie organizuje się „Dzień Strzelca“. W Cisownicy dokonuje się otwarcia boiska sportowego, zakupionego dla tamtejszego oddziału przez Zarząd Powiatowy w Cieszynie. W grudniu 1931 roku Zarząd Powiatowy uzyskuje lokal na biura i świetlicę przy ul. Stalmacha. W dniu 18 XII 1931 r., na specjalnie zwołanem zebraniu, przy udziale p. mjr. Ducha i zainteresowanych czynników, dochodzi do uzgodnienia i ujednostajnienia pracy nad przysposobieniem wojskowem i wychowaniem fizycznym młodzieży powiatu cieszyńskiego. Praca ta miała być nadal prowadzona pod egidą Związku Strzeleckiego. Na tymże zebraniu założone zostało Towarzystwo Przyjaciół Związku Strzeleckiego, którego prezesem wybrano obyw. dyr. Szuścika Jana.

W styczniu 1932 r. odbyło się uroczyste otwarcie świetlicy strzeleckiej w Cieszynie w obecności przedstawicieli władz państwowych, wojskowych, samorządowych i strzeleckich. Po uroczystości otwarcia świetlicy odbył się wspólny opłatek strzelecki, urządzony staraniem gro-
na pań, z ob. Riessową na czele.

Oddziały Z. S. w Istebnej i Wiśle urządziły w marcu 1932 r. zawody narciarskie. W maju tegoż roku założono strzelecki klub sportowy w Cieszynie. W czerwcu 1932 r. oddział Z. S. w Istebnej przystąpił do budowy własnego boiska sportowego.

Komendantem Powiatu Z. S. mianowany zostaje w tym czasie ob. prof. Sabela Jan.

W dniach, od 25 września do 2 października 1932 r., urządził Związek Strzelecki na terenie całego powiatu „Tydzień Obrony Narodowej“, urządzając wykłady, imprezy sportowe i strzeleckie pod hasłem „Dzieścić strzałów ku chwale Ojczyzny“.

W dniu 2 października odbyło się w Cieszynie na Rynku uroczyste przyrzeczenie strzeleckie strzelców z całego powiatu, poczem odbyła się defilada oddziałów strzeleckich przed przedstawicielami władz.

Zarząd oddziału Z. S. w Skoczowie buduje stadion sportowy, którego uroczyste otwarcie i poświęcenie odbyło się w dniu 4 czerwca 1933 roku, pod protektoratem Pana Wojewody Śląskiego, Dr. Michała Grażyńskiego. Na uroczystość tą przybyły kompanie strzeleckie z Bielska i Żywca.

W dniu 11 czerwca 1933 r. Walny Zjazd Delegatów Powiatu dokonuje wyboru nowego Zarządu Powiatowego, z ob. inż. Obtulowiczem Łukaszem, jako prezesem.

Założono nowe oddziały Z. S. w Istebnej-Zaolziu, Zebrzydowicach, Pruchnej, Kończycach Małych, Kończycach Wielkich, Jaworzynie, Brennej i Ogrodzonej.

Urządzono kursy dla przodowników świetlicowych i strzelectwa, oraz konkursy zespołów rolnych z wynikiem bardzo dobrym.

W r. 1934 założono oddziały Z. S. w Wielkich Górkach, Pogórze i Ochabach. W Cieszynie organizuje się strzelecki klub motocyklowy. Ob. Riessowa organizuje oddziały żeńskie Z. S. w Cieszynie i Zebrzydowicach.

W listopadzie 1934 r. ob. inż. Obtulowicz zrezygnował z godności prezesa Zarządu Powiatowego, a kierownictwo Zarządu objął wiceprezes, ob. nacz. Szymberski.

W kwietniu 1935 r. Walny Zjazd Delegatów Powiatu Z. S. wybiera na prezesa Zarządu Powiatowego Z. S. obywatela inż. Zygmunta Tomaszewskiego. Pogłębiający się coraz więcej kryzys gospodarczy odbija się ujemnie na pracach Związku, którego wszelkie wysiłki nie odnoszą pożądanych skutków. Poza ten rok ten upływa pod znakiem żałoby.

W roku tym założono nowy oddział żeński Z. S. w Ustroniu oraz kluby motocyklowy i sportowy w Cieszynie.

W kwietniu b. r. Walny Zjazd Delegatów Pow. Z. S. kierownictwo pracami Zarządu Pow. oddał powtórnie w ręce ob. inż. Tomaszewskiego.

Wyszczególnione powyżej prace Związku Strzeleckiego w tut. powiecie nie dają pełnego obrazu działalności tegoż, nie obejmują bowiem wewnętrznego rozwoju samych oddziałów Z. S. Trzeba i to otwarcie powiedzieć, że nie wszystkie oddziały wytrzymały próbę życia. Tam, gdzie zarząd oddziału okazał się za słaby, gdzie nie mógł się dość energicznie przeciwstawić pewnym czynnikom miejscowym, musiało dojść do rozwiązania oddziału. Lecz praca nad przysposobieniem wojskowym

młodzieży, choćby w tak skromnym zakresie prowadzona, jak w Z. S., nie może być dzielona według grup wyznaniowych ludności.

Od założenia Związku Strzeleckiego w Cieszynie upływa w roku bieżącym lat dziesięć.

Czy w tym stosunkowo dość dużym okresie czasu zmieniło się coś na lepsze w zapatrywaniach tutejszego społeczeństwa na prace Z. S.? Niestety — niewiele. Tak, jak przed dziesięcioma laty garstka ludzi ideowych uznała konieczność zajęcia się młodzieżą w wieku przedpoborowym i uczynienia z nich użytecznych obywateli kraju przez wychowanie fizyczne i przysposobienie do obrony na wypadek zagrożenia granic — zwłaszcza młodzieży, znajdującej się tuż nad samą granicą Polski — tak i dziś garstka ludzi boryka się z trudnościami, by spełnić to obywatelskie zadanie i by uświadomić pewną część społeczeństwa, że bierność ta jest szkodliwą dla sprawy narodowej i że w razie jakiegś zawieruchy młodzież ta, miast stanąć bohatersko w obronie kraju, swych domostw i rodzin, stać się może łatwo pacholkami obcego najeźdźcy.

Trzeba to zrozumieć, poświęcić się tej pracy i dać jej pomoc!

Nie wystarczy powiedzieć: „Niech zrobi to rząd!“

JULJUSZ PIETRZAK.

Przebieg budowy stadjonu sportowego Związku Strzeleckiego im. Marszałka J. Piłsudskiego w Cieszynie.

Budowę stadjonu sportowego Z. S. w Cieszynie rozpoczęto w r. 1933. Inicjatywę budowy stadjonu dał na skutek opracowanego już planu przez b. kdtą Obwodu mjr. Stempkowicza — ówczesny prezes Zarządu Powiatowego Z. S., sędzia, obyw. Dr. Szromba Marjan. Jego to usilnym staraniom i zabiegom, silnej woli i wytrwałej pracy zawdzięczać należy, że zamiar obdarzenia miasta Cieszyna stadjonem sportowym, kontynuowany przez Zarząd Powiatowy, został zrealizowany i że młodzież naszego miasta ma możliwość uprawiania sportów na „własnym podwórku“ bez potrzeby patrzenia za Olzę.

Tak było niestety! Młodzież nietylko patrzyła, ale, nie mając odpowiedniego boiska po tej, poszła na drugą stronę Olzy i tam w klubach sportowych niemieckich namiętnie „kopala piłkę“, grą swą przysparzając laurów sportowych klubom, jak

D. S. K. i innym. Zachodziła przytem obawa, że młodzież ta, bezsprzecznie polska, sportowo bardzo wartościowa i oceniana jak należy przez kierownictwa tamtejszych klubów, może zczasem ulec zobojętnieniu dla sprawy narodowej, zwłaszcza, że zasobne te kluby niosły chętnie pomoc materialną ubogim swym członkom, znajdującym się bez pracy.

Związek Strzelecki nie mógł patrzeć na sprawę tę obojętnie, lecz brak poparcia ze strony społeczeństwa i w związku z tem idący brak funduszków, utrudniał mu pracę. Ze składek nielicznych swych członków wielkich rzeczy dokonać nie można było. Mimo to w myśl słów wieszcza „mierz siły na zamiary“ Związek Strzelecki, po kilkuletniem zaledwie istnieniu w tutejszym powiecie, mógł się już poszczycić realną pracą w dziedzinie wychowania fizycznego i sportu, nabywając na własność gruntu na wybudowanie boisk sportowych w Bażanowicach i Cisownicy oraz wydzierżawiając od Skarbu Państwa grunta na boisko w Istebnej i stadjon sportowy w Skoczowie. Ten ostatni, urządzony szybko staraniem tamtejszego Zarządu Oddziału, otwarty był uroczystie w dniu 4 czerwca 1933 roku.

Tylko Cieszyn nie mógł się doczekać własnego boiska. Co prawda, już w r. 1928 Gmina miasta Cieszyna wydzierżawiła od Zarządu Lasów Państwowych około 2 ha gruntu, na którym urządziła boisko piłki nożnej, bieżnię i szatnię. Boisko to nie spełniło jednak swego właściwego zadania, nie mając właściwego gospodarza uległo w ciągu 5-ciu lat niemal całkowitemu zniszczeniu i nie nadawało się do użytku.

Po opuszczeniu Cieszyna przez Dr Szrombę i wybraniu prezesa Zarządu Powiatowego Z. S. w osobie inż. Obtulowicza Łukasza, rozpoczęła pracę Zarząd Powiatu realizował dalej. Zawarto z Gminą miasta Cieszyna porozumienie, na mocy którego Gmina zrzekła się dalszej dzierżawy gruntów, przekazując boisko Powiatowemu Komitetowi W. F. i P. W. Ten skolei, — nie będąc osobą prawną i nie mogąc zawierać umów dzierżawnych, — budowę stadjonu przekazał inicjatorowi, t. j. Związkowi Strzeleckiemu, zobowiązując się własnym kosztem wybudować na stadjonie strzelnicę małokalibrową, z prawami gospodarza tejże, o ile właściciel gruntu, Skarb Państwa, na to zezwoli.

Należy tu zaznaczyć, że Zarząd Lasów Państwowych w Cieszynie i Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie do prośby Zarządu Powiatowego o wydzierżawienie gruntu pod stadjon o powierzchni około 4-ch ha (boisko dzierżawione przez Gminę

miało zaledwie 1,94 ha) ustosunkowały się bardzo życzliwie i grunt odstąpiły za opłatą czynszu uznawczego.

Projekt budowy stadjonu, opracowany przez p. inż. Henryka Riessa (pierwszego prezesa Zarz. Pow. Z. S. w Cieszynie), przewidywał wybudowanie bieżni na 400 m, boiska piłki nożnej, skoczni wdał, skoczni wzwyż, rzutni kulą, dyskiem, oszczepem, kilku siatkówek, koszykówek, kortów tenisowych, pływalni, strzelnicy, trybun i t. p. Zrealizowaniu projektu w pełni, — który byłby postawił stadjon cieszyński w rzędzie pierwszych stadjonów w kraju, — stanął na przeszkodzie brak funduszków. Postanowiono zatem pracę tę rozłożyć stopniowo na kilkanaście lat, a na początek dać rzeczy najpotrzebniejsze, a więc oprócz strzelnicy, wybudowanej kosztem Powiatowego Komitetu W. F. i P. W., dać ogrodzenie, trybuny, boisko piłki nożnej, bieżnię, koszykówki, siatkówki, skocznie wdał i wzwyż, oraz rzutnie kulą, dyskiem i oszczepem.

Prezes Zarz. Pow. Z. S., inż. Łukasz Obtulowicz (od czerwca 1933 r.) budowę stadjonu poprowadził energicznie. Wystawiono trybunę, dano ogrodzenie, wykonano bieżnię, boisko piłki nożnej i skocznie i tak przygotowany stadjon zamierzano oddać do użytku z początkiem czerwca 1934, lecz niewykończenie na czas budowy strzelnicy stanęło temu na przeszkodzie. Zamiar otwarcia stadjonu po wakacjach uniemożliwiła znowu straszna katastrofa powodzi, jaka w międzyczasie nawiedziła Małopolskę i skupiła całe społeczeństwo w akcji niesienia pomocy ofiarom powodzi. Odroczone więc otwarcie do roku 1935, lecz i w tym roku, z powodu śmierci Marszałka Piłsudskiego i żałoby w kraju otwarcie stadjonu nie doszło do skutku.

W pracy około budowy stadjonu zasłużyli się szczególnie, oprócz wymienionych już wyżej obywateli dr. Szromby, inż. Riessa, inż. Obtulowicza, długoletni prezes tut. Oddziału Z. S. i zarazem wiceprezes Zarz. Pow., ob. prof. Jan Adamczyk i wiceprezes Zarz. Pow. ob. nacz. Tadeusz Szymberski oraz członkowie Zarządu Powiatowego, obywatele prof. Matej Jan, prof. Kotas Franciszek, Pietrzak Juliusz, prof. Sabela, nacz. Santarius Rudolf, dyr. Stonawski Jan, obecny prezes Zarz. Pow. inż. Tomaszewski Zygmunt i prezes Tow. Przyj. Z. S. dyr. Szuścik Jan.

Nie od rzeczy będzie przytoczenie sum, uzyskanych i wydatkowanych na budowę stadjonu.

Otrzymane subwencje w gotówce i robociznie wyniosły w okresie od 1933 r. do 1 kwietnia 1936 r. ogółem zł 14.137,82

w tem: z Funduszu Pracy	zł 11.895,—
z funduszy własnych	„ 2.088,82
ze składek Pracown. Ubezp.	
Społecznej	„ 114,—
ze składek Pracowników Kier.	
regulacji rzek	„ 24,—
od F-my „Ferron“ w Kato-	
wicach	„ 15,—
Wydatki do dn. 1 kwietnia 1936 r. wyniosły ogółem	zł 14.132,76
w tem: koszty robocizny	zł 6.835,85
„ dowozu materiałów	„ 712,75
„ zakup. materiałów	„ 5.975,02
ubezpieczenia i inne drobne	
wydatki	„ 609,14

Oprócz subwencji i darów w gotówce otrzymano również do budowy dary w naturze, a to:

1. od F-my I. Ph. Glesinger w Cieszynie 8 m³ krawędziaka sosnowego na pochwyty balustrady koło bieżni;

2. od p. Józefa Płonki z Wielkich Górek Nr. 129 — gonty na kompletne pokrycie środkowej części dachu trybuny i jedną furę łat na ławki poza trybuną;

3. od F-my „Wadowicki Przemysł Druciany“ w Wadowicach: 2 siatki na bramki do gry w piłkę nożną z drutu ocynk. 4 mm, 800 mb drutu kołczastego i klamerki do ogrodzenia, 100 kg gwoździe 3'', 5.5 m² blachy cynkowej do przykrycia styków pochwyty balustrady koło bieżni.

W zestawieniu powyższem jedno jest, co uderza, — to mała ofiarność tutejszego społeczeństwa na cele Związku, co chyba należy tłumaczyć tem, że Związek Strzelecki, założony w tut. powiecie dopiero w r. 1926, nie ma tradycji, a przeciwnie miał i ma dotychczas wielu... niechętnych.

Czy cel, dla którego stadion wybudowano będzie osiągnięty? Należy twierdzić że tak! Dowody na to już mamy. Młodzież nasza, otrzymawszy już w r. 1934 niedokończony stadion do użytku, opuściła „zagraniczne“ kluby i zasilila szeregi strzeleckiego klubu sportowego. Tu, mając własne boisko, ćwicząc się w strzelaniu, oddając się sportom i grom w ramach zakreślonych wychowaniem fizycznym i przysposobieniem wojskowym, nabierze sił, sprawności i hartu, z korzyścią dla społeczeństwa i kraju.

T. ŻENCZYKOWSKI.

Jak strzelcy pracują.

Założony jeszcze przed wojną europejską przez Józefa Piłsudskiego, posiadający piękną i bogatą tradycję walk niepodległościowych, wskrzeszony w Polsce Niepodległej Związek Strzelecki jest dziś największą w Polsce organizacją wychowania obywatelskiego, przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego młodzieży.

Zasadniczy cel Związku Strzeleckiego — wychowanie „żołnierza-obywatela“ w duchu naczelnego prawa organizacyjnego, głoszącego, że „dobro Rzeczypospolitej jest pierwszym i najwyższym prawem strzeleckim“ — pod sztandarami jego zgromadził licznie wszystkie warstwy społeczeństwa bez różnicy stanu, płci, wyznania i wieku. Mundur strzelecki nosi z dumą młodziutki, 14-letnie orle, obok 20-letniego chłopca czy doświadczonego rezerwisty lub wosatego wiarusa z wojen polskich. Z jednakową gorliwością ruszają na ćwiczenia z karabinem na ramieniu młodzi wieśniacy wprost od pług, robotnicy i rzemieślnicy od warsztatów swej pracy zawodowej, studenci z wykładu uniwersyteckiego narówni ze swymi profesorami, urzędnicy wprost od swych biurów urzędowych...

W setkach oddziałów żeńskich młode dziewczęta pod kierownictwem doświadczonych instruktorek przygotowują się do pomocniczej służby wojskowej i ofiarnej pokojowej pracy obywatelskiej.

Niemal dziś w całej Polsce takiego miasteczka lub gminy wiejskiej, gdzie nie byłoby oddziału Związku Strzeleckiego, a z każdym miesiącem i rokiem wzrasta coraz silniej ich stan ilościowy i zwiększa się wspaniałe dorobek pożytecznej pracy strzeleckiej.

Kraj cały podzielony jest na okręgi i podokręgi, jako jednostki odpowiadające administracyjnemu podziałowi państwa na województwa. Każdy okręg lub podokręg posiada po kilka powiatów Zw. Strzeleckiego, odpowiadających swym zasięgiem terytorjalnym, władzom pierwszego stopnia administracji ogólnej. Najniższą jednostką organizacyjną jest Oddział Związku Strzeleckiego, znajdujący się na terenie jednej gminy lub miasteczka (w większych miastach jest po kilka lub nawet kilkadziesiąt oddziałów strzeleckich). Władze naczelne Związku Strzeleckiego stanowią Zarząd Główny i Komendant Główny.

Podział na Zarządy i Komendantów istnieje na wszystkich szczeblach organizacyjnych, przyczem zarządy pochodzą z wyboru i reprezentują czynnik społeczny, komendanci zaś są mianowani przez swych przełożonych i reprezentują czynnik wyszkolenia wojskowego.

Związek Strzelecki posiada 13 okręgów i 6 podokręgów, skupiających w przeszło 7300 oddziałach przeszło 310 tys. członków i członków. Wyszkolenie wojskowe, według specjalnych programów, prowadzone jest częściowo przez instruktorów wojskowych, przeważnie jednak przez własnych komendantów, których szkolą należycie liczne kursy, odbywające się w stałej szkole instruktorskiej w t. zw. „Centrum Wyszkolenia“ Związku Strzeleckiego w Warszawie. Masową i nadzwyczaj popularną formą szkolenia instruktorów i instruktorów są obozy letnie Związku Strzeleckiego, gęstą siecią białych namiotów pokrywające w miesiącach letnich obszar całego państwa. Obok ściśle wyszkolenionych istnieją również specjalne strzeleckie obozy wypoczynkowe oraz wędrownie obozy turystyczne, piesze, kolarskie i wodne. W roku bieżącym w obozach letnich uczestniczyło około 10 tysięcy strzelczyń i strzelców.

Ponieważ Związek Strzelecki jest organizacją powszechną i masową, ten jego charakter znajduje wyraz również w ilości dokonywanych prac w rozmaitych dziedzinach. Daje się to zauważyć przede wszystkim w działalności sportowej; niema bowiem rodzaju sportu, którego nie uprawialiby strzelcy i to zazwyczaj masowo, a niektóre sporty jak np. strzelectwo, łucznictwo, sport marszowy istnienie swoje i rozwój zawdzięczają wyłącznie Związkowi Strzeleckiemu. Nie kładąc specjalnego nacisku na szkolenie rekordzistów, Związek stara się o wciągnięcie jak największych mas do życia sportowego, a usportowienie wsi zawdzięczać należy przede wszystkim Związkowi Strzeleckiemu. Do największych imprez sportowych w Polsce jak np. Bieg Narodowy na przełaj, Wodny spływ przez Polskę do morza, Narodowe zawody strzeleckie, czy Marsz Szlakiem Kadrówki — Związek Strzelecki wystawia zawsze najliczniejszą grupę zawodników, którzy niejedną piękną i cenną nagrodę zdobywają dla swej organizacji.

Strzelcy są to naogół młodzi i niezamożni chłopcy, chcąc więc uprawiać sporty, które wymagają pewnego zaopatrzenia w sprzęt i pomoce, muszą sobie sami radzić. Robią to jednak z dużym rozmachem i dobrymi rezultatami, a szczególnie

powszechnie rozwinął się własny wyrób kajaków i nart a nawet szybowców w niczem nie ustępujących zwykłemu, kupnemu sprzętowi. Również własnorecznie budują sobie strzelcy boiska sportowe i strzelnice. Dla szerokiej popularyzacji sportu strzeleckiego Związek Strzelecki ustanowił własną czterostopniową odznakę strzelecką, której w roku ubiegłym zdobyto przeszło 250.000. Związek Strzelecki jest również tą organizacją, która w poprzednim roku zdobyła największą ilość Państwowych Odznak Sportowych.

Dla lepszego zobrazowania rozwoju prac sportowych Związku Strzeleckiego przytoczyć można kilka cyfr z roku ubiegłego, kiedy istniało 383 kluby sportowe, 830 — sekcij lekkoatletycznych, 1614 sekcij gier sportowych, 134 — kolarskich, 201 — bokserskich, 398 — piłki nożnej, 203 — narciarskich, około 30 klubów szybowcowych i cały szereg klubów i sekcij z innych gałęzi sportu.

W dbałości o należyte wychowanie członków na dobrych i pożytecznych obywateli Państwa, prowadzi Związek Strzelecki szeroko rozwinięte prace kulturalno-oświatowe, społeczne i przysposobienia zawodowego. Z reguły każdy oddział strzelecki posiada własną świetlicę, ogniskującą całe wewnętrzne życie oddziału. W świetlicy gromadzą się wieczorami, po swych zajęciach zawodowych strzelcy, znajdując w niej miłą rozrywkę w bratnim gronie. W świetlicy prowadzi się gawędę, wykłady, próby chóru, orkiestry, teatru strzeleckiego, tam znajduje się biblioteka oddziału, czytelnia pism, gry, radjo i wiele innych urządzeń, ułatwiających kulturalne spędzenie wolnego czasu i godziwy wypoczynek. I znów oddajmy głos zeszłorocznym cyfrom, które mówią, że Związek Strzelecki posiada przeszło 17.000 bibliotek, 300 orkiestr i zespołów muzycznych, 550 chórów, przeszło 1000 zespołów teatrów amatorskich. W tym też okresie Strzelcy zorganizowali zgórą 20 tys. przedstawień teatralnych, obchodów i odczytów.

Strzelcy powinni być dobrymi obywatelami, to też zaprawiają się oni obecnie do ofiarnej i bezinteresownej pracy społecznej na rzecz ogółu. Widzimy więc strzelców, jak z własnej inicjatywy po wsiach budują sami lub poprawiają drogi i szosy, osuszają błota, regulują rzeczki, budują mostki, obsadzają drogi drzewami owocowymi, biorą udział w ratowaniu od pożarów, powodzi i t. p., słowem nie brak ich w żadnej akcji społecznej, jeśli nawet nie są jej głównymi inicjatorami.

Dbając o przygotowanie strzelców do przyszłej pracy zawodowej, prowadzi Związek Strzelecki t. zw. przysposobienie zawodowe swych członków, które szczególnie silnie rozwinęło się w oddziałach wiejskich Związku. Strzelcy rolnicy biorą udział w specjalnych konkursach przysposobienia rolniczego, kończących się każdego roku pokazami i wystawami. Za najlepsze wyniki strzelcy otrzymują specjalne nagrody i odznaczenia. Konkursy przysposobienia rolniczego obejmują hodowlę inwentarza, drobiu i t. p., uprawę warzyw, kwiatów, drzew owocowych i t. p. W ten sposób strzelec na wsi nie tylko rozwija się fizycznie przez uprawianie sportów w oddziale strzeleckim, nie tylko szkoli się wojskowo, lecz również uczy się w zespołach przysposobienia rolniczego racjonalnej gospodarki na roli, którą w przyszłości znakomicie ulepszy i rozwinie na ojcowiznie.

Obok oddziałów męskich i żeńskich Związku Strzeleckiego istnieją również hufce t. zw. „orląt“ strzeleckich, które skupiają młodzież w wieku od 14 do 16 lat; pracują one według specjalnych programów i przygotowują „orlęta“ na przyszłych strzelców, od wczesnej młodości ucząc ich cnót obywatelskich, i wychowując ich charaktery i wyrabiając tężyznę fizyczną.

Na podstawie powyższych informacji, możecie już sobie, Czytelnicy, wyobrazić, co takiego jest Związek Strzelecki i jak pracuje, aby Państwu przysporzyć jak najwięcej pożytku, sławy i potęgi.

H. PIÓRECKA.

Strzelczynie.

Związek Strzelecki znany jest dobrze młodzieży polskiej zagranicą nie tylko z nazwy. Oddziały strzeleckie istnieją przecież także poza granicami Polski, głównie we Francji i Belgii, gdzie skupiają młodzież naszych rodaków, broniąc jej od wynarodowienia, dbając o utrwalenie poczucia narodowego, zachowanie czystości języka, wyrobienie tężyzny fizycznej. Mniej, albo bardzo słabo znana jest natomiast działalność żeńskich oddziałów Związku Strzeleckiego, które na obczyźnie prawie niewidoczne, w kraju wykazać się mogą imponującym dorobkiem pracy.

I strzelczynie, tak jak strzelcy, rodowód swój ideowy wywodzą z przedwojennego Związku Strzeleckiego. Patronki żeń-

skich oddziałów to przeważnie Te, które jako kurjerki, wywiadowczynie, sanitariuszki pod wskazaniem Pierwszego Komendanta Głównego Związku Strzeleckiego, Józefa Piłsudskiego, pracowały i na polu chwały poległy. Ich miłość i poświęcenie dla Ojczyzny za wzór sobie stawiając, pracują strzelczynie dla dobra Rzplitej, jakże często w tej pracy kierowane przez zasiadające w zarządach oddziałowych dawne bojowniczk, które teraz młodszym siostrzycom przewodząc, testament tych, co poległy, w czyn zamieniają.

Trzydziestotysięczna armja kobieca Związku Strzeleckiego, rekrutująca się ze wszystkich sfer społecznych, to na polu pracy społecznej i obywatelskiej siła potężna. Znaczenie jej jest tem donioślejsze, iż zasięgiem swym ogarnia ona głównie młodzież wiejską, rzemieślniczą i robotniczą i w krąg swych wpływów wciąga dom i rodzinę.

Obowiązujące przeszkolenie przechodzą strzelczynie na rozlicznych kursach, przeważnie zimowych, oraz obozach letnich różnego typu. Są więc obozy i kursy: administracyjno-gospodarcze, przodownic gier sportowych i ruchowych, świetlicowe, wychowania fizycznego, instruktorskie, komendantek oddziałowych i t. d. Jeśli dodamy do tego obowiązujące w pracy oddziałowej programy ćwiczeń przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego, wychowania obywatelskiego, dalej przysposobienie rolnicze, obronę przeciwgazową, kursy sanitarne, jeśli policzymy liczne zdobyte Polskie Odznaki Sportowe, Odznaki Strzeleckie, Odznaki Łucznicze, to przegląd uzdolnień fizycznych strzelczyń wypadnie więcej jak zadawałajaco.

Żywotna działalność strzelczyń nie ogranicza się tylko do pracy wewnątrzno-organizacyjnej. W miastach, miasteczkach, a zwłaszcza wsiach dużo jest jeszcze do zrobienia. Iść trzeba ze świetlic między ludzi, zachęcać i wspólnie brać się do bezinteresownej pracy społecznej. Prowadzą więc strzelczynie letnie półkolonje dla dzieci rodzin strzeleckich i bezrobotnych, są w spółdzielniach i mleczarniach wiejskich, przy sadzeniu drzewek na drogach gminnych i powiatowych.

Dzielność strzelczyń skreślona tu tylko w grubszych zarysach, daleka jest do objęcia całokształtu pracy. Jednak nawet z tych obywatelskich poczynañ ukuć można długi łańcuch zbiorowego wysiłku kobiecej armji Związku Strzeleckiego, dla dobra i potęgi Państwa Polskiego.



FABRYKA
KARTONAZŹY

RORI

W
CIESZYNIE

NA SEZON LETNI

Śliczne jedwabie i płócenka
w najmodniejszych deseniach na
sukienki i komplety poleca naj-
taniej firma:

Józef Skutecki

towary tekstylne, dziane i bielizna

CIESZYN

Górny Rynek 13.

W. Szafarczyk

Fabryka maszyn

— **w Cieszynie** —

Tel. 1324

Dom towarowy
Józef Hutta

CIESZYN

Stary Targ 14. Tel. 1238
ma stale na składzie towary
modne i sportowe

Potrzebujesz pieniędzy
graj stale na
Loterji Państwowej
w Kolekturze

J. Kulig, Cieszyn
Biuro „Orbis“

I Ty możesz go nabyć za zł 27.—
miesięcznie przy zaliczce zł 25.—

PHILIPS 55^A

w firmie:

Gustaw Karter i Ska

CIESZYN, Legionów 48. — Telefon 1241

BRACIA **SCHRAMEK**

fabryka wafli i czekolady

== **CIESZYN** ==

 Sklep detaliczny ul. Legionów 42.

Wyroby marki

„TIP - TOP“

przodują w całej Polsce!

Program uroczystości

Niedziela, dnia 7 czerwca 1936:

godz. 7.00. Pobudka.

„ 7.30. Nabożeństwo w kościele ewang.

„ 9.00. Nabożeństwo w kościele katolickim, parafjalnym.

„ 10.00. Zbiórka organizacyj do defilady na Pl. Wolności.

„ 10.15. Defilada na Placu Słowackiego,

poczem o godz. 11.15 nastąpi

Uroczyste otwarcie i poświęcenie

Stadjonu Związku Strzeleckiego

oraz

**Strzelnicy Małokalibrowej Pow. Kom.
W. F. i P. W.**

godz. 12—12.30. Finałowe zawody lekkoatletyczne i gry sport.
oraz pokazy musztry motoc.

„ 15—16.00. Zawody szczypiórniaka hufców szkolnych P. W.

„ 16—17.30. Zawody piłki nożnej: K. S. „Polonja“ Czechosł.
i „Reprezentacja Piłki Noż. Pow. Cieszyńskiego“.

Godzina 18-ta rozdanie nagród.

Od godz. 16-tej

F E S T Y N

Nakładem Zarządu Powiatu Związku Strzeleckiego w Cieszynie.

Drukarnia P. Mitreği w Cieszynie.